

Tiwei Pol Kewisik Ken Mit Ne Wit Korin - 2

Menmen me tiwei ik

Pol kitehi God katip hirak yaaikekentar hirak
kekepik 1:1-11

Pol kewepiyapir menmen mau mekre han kirk
ekatip mit ne Korin em 1:12-7:16

Him me kolekta mit ne Korin nansiuwerem
emamno mit ne Judia 8:1-9:15

Pol naanmipre hirekes me hirak keit eniuk
iuwe aposel 10:1-13:10

Pol katip mit ne Korin him mikaru 13:11-14

¹*Hi Pol hi hire mitik aposel ke Krais Jisas
hatip mit him mirak. Nipaa God hanhan kewisa
hi hire mitik aposel hi hiriak menmen mirak.
Hi hetike kaiu yinak Timoti hawir wik wewis
tiwei ik wesiuwerek kaknen yi mit miyapir ne
weiwikk me God yi yau wit Korin ke provins Akaia,
yi yetike mit miyapir ne God yerer wit wit yeit
provins eik e.

²*Hi hanhan God Haai kaiu ketike Mitik Iuwe
Jisas Krais hirakit tatrekyi menmen yaaim yi eiyu
werek werek.

Pol katip God hirak yaaikekentar hirak kekepik

³*Haiu emwenipi niuk me God, hirak Haai ke
Mitik Iuwe kaiu Jisas Krais. Haiu mertei hirak
Haai ke han teweninai, hirak Haai ke kekepai.

* **1:1** 1Ko 1:1 * **1:2** 1Ko 1:3 * **1:3** Ef 1:3; 1Pi 1:3; Ro 15:5

4 Hırankakıkepai han kaiu me menmen enum mamnen te haiu han etwenin mıt miyapır han haiu emkepi me menmen enum mamnen. Haiu emkepi emriuve menmen God nepei kekepai keriuwerem.

5 *Hım im yaaim. Menmen enum yapırwe mamnen mamriwaank mamır ke nipaā menmen mewaank Krais. Mar ke menmen enum meraiwaank, te Krais kakıkepai me menmen te haiu han yaaik mamu.

6 *Mıt nrıak hi hetike Timoti enum nerawırwaank nentar hawır wetpi him yaaim me God, hıram mekepi yi han yaaik eiyu yi yertei God kakıkepi maain kaknen kaktihis. Mıt nerekyawır enum, te God kekepawır. Menmen im mamkepi yi han yaaik eiyu eiyıntar maain menmen enum mamnen mamriwaank yi yertei God kakıkepi kakır ke hırankakıkepai nepei kekepawır.

7 Hawır wertei werek werek me yi mıt. Menmen enum mamriwaank mamır ke menmen enum merawırwaank, hawır wertei God kakıkepi yi han yaaik eiyu eiyır ke God kekepawır han yaaik wepu.

8 *Nawır yinan, hawır hanhan yi yertei werek werek menmen enum nepei man mewepır weit provins Esia. Menmen enum epei man hıram mewewır han kawır te hawır han kitet hawır wawi.

9 Hawır han kitet hawır wawi wawır ke mıtık kerek mıtık masistret hırankakıkepai katıp hawır wawi. Menmen im nepei man mekepawır wertei hawır hırekses ap wawinin menmen im au.

* **1:5** Sam 34:19, 94:19 * **1:6** 2Ko 4:15 * **1:8** Ap 19:23; 1Ko 15:32

Hiram mekepawir te hawir wertei God kerek hirak kikian mit nipaas naa hir pi ke nekrit, hirak kerekak kakikepawir.

10* Hirak nepei kekepawir me menmen enum te hawir wawi au. Maain hirak pi ke kakikepawir. Hawir han kitet hirak in ere maain hirak kakikepawir naanmamrawir.

11 Yi mit eikepawir eiriwe menmen yi eiyitehi God em kakikepawir. Yi yirakem te maain mit miyapir yapirwe nanimtau God kemtau him hir nitwekhi me hawir hirak kakikepawir, hir nanwenipi niuk mirak nantip hirak yaaik.

Pol keweikin han kirak te hirak ap kan wit Korin au

12* Haiu han yaaik meriuwe menmen im. Han kaiu kitet menmen haiu mirakem haiu mises menmen yaaim God kewetaiyem haiu ap mari han ke mit miyapir meriuwerem au. Menmen me ti mit nerteiyem ap mekepae haiu mirakem au. God kerekak kekepae haiu mirakem. Haiu mises menmen im mekre nimin ne mit miyapir ne ti, te haiu misesim wisenum mekre nimin ne yi mit miyapir. Te haiu han yaaik meriuwe menmen im.

13-14* Him hi hewisiyem mau tiewi ik, as o hir hiram ap misawin mire him tok piksa au. Menmen yi yekinaam hiram keremem hi hetpiyem. Hi hanhan yi eiyertei werek werek menmen in ek yi yerteiyem kike kike me haiu mit. Te maain wi kerek Mitik Iuwe Jisas pi ke kaknen kaktaihis, haiu han yaaik mamriuwi yentar yi

* **1:10** 2Ti 4:18 * **1:12** Hi 13:18; 2Ko 2:17; 1Ko 1:17 * **1:13-14**
2Ko 5:12; Fl 2:16

yayu yaitike Krais, yi han yaaik eiriuwe haiu mít aposel eiyíntar haiu metpi hím yaaim mekepi meriuwerem.

15 Hi han kitet yi han kiteta hi híre aposel yaaik te hi hanhan hahinín anen ari, te hi akepi yi han yaaik eiyu mei wík.

16 *Hi nípaa han kitet hi ahinín anen ari yi yeit wit Korin me wí hi ano provins hak Masedonia. Au, hi anaiwíri hahít wit ki hi in ek han hau provins Masedonia. Maain hi anaaiwír Masedonia hi píke ano ari yi mít yeit wit Korin, te yi eikepa eiriuweta hi ano provins hak Judia, te hi ari mei wík.

17 Te yi han kitet wí kerek hi hewis tíwei hatíp hi hanhan hahinín anen ari me wí hi ano provins hak Masedonia, hi ap han kitet menmen werek au. Te hi heweikín han kai a? Yi han kitet hi híre mítík enuk ke tí, hi hatíp ‘O, hi enen,’ te hi hepakínem mekre han kai hi au hínapen a? Taauye!

18 Mar ke hím me God híram yaaim, hi ap hetpi hím ‘O, hi anen,’ te hi hepakínem mekre han kai hi au hínapen. Taauye!

19 *Nípaa hi, Silvenes, Timoti, haiu mau metikewi haiu metpi hím me Níkan ke God Jisas Krais. Yi yertei Krais hírak ap katíp menmen hírak kakisesim te maain kakweikín sip kewet hím nípaa hírak ketpim au. Hírak kakisesim keremem.

20 *Menmen yapírwe God katíp hírak kakríakem, Jisas hírak kakisesim kakrekyiyem. Wí haiu mamwenípi niuk me God mentar

* **1:16** 1Ko 16:5-6 * **1:19** Ap 18:5 * **1:20** Rev 3:14

menmen im yaaim, haiu matip Mitik Krais hirak yaaik kakises menmen hirak katip hirak kakisesim.

21* God Haai kerek hirak kekepai haiu mit haiu metike Krais mau niutip.

22* God hirekes kehimitenai haiu nirak, hirak kewis Himin kirk Yaaik kekre han kaiu, hirak kire menmen kike keteiknai menmen hirak kakwetai menmen yapirwe.

Pol ap ken kiri waswas au

23* Hi hewisi siyek me menmen im te God kertei han kai kakwepyapirem. Te hi hetpi werek hi ap hewisesik me menmen au. Hi ap hinin han hiri yi mit ne wit Korin me wi hi hen provins Masedonia hentar hi hinapen hen yi mit arekyi yi han enuk.

24* Haiu ap metpi haiu minin naamipri me menmen me God yi yisesim au. Haiu mertei yi yises God werek werek haiu mirak menmen metikewi mamkepi yi han yaaik eiyu.

2

1* Te hi epei han kai kitet hatip har ik. Hi ap anen ari yi mit etpi menmen me han enuk heriuwerem.

2 Hi anen etpi menmen te yi han enuk, te neimin nankepa hi han yaaik ehu a? Taauye! Yi mit kerek hi anipi yi han enuk keriyan.

3 Hi hinapen anen ari yi mit miyapir en yi yenipa hi han enuk au. Hi hanhan yi eikepa hi han yaaik etikewi, te hi hinin hewisi tiewi men yi

* **1:21** 1Jo 2:27 * **1:22** Ef 1:13-14; 2Ko 5:5; Ro 8:16-17 * **1:23** Ro 1:9; 2Ko 11:31 * **1:24** 1Pi 5:3 * **2:1** 1Ko 4:21; 2Ko 12:21

mít, hi hetpi menmen hi han enuk heriuwerem. Hi hertei wí kerek hi han yaaik heriuwe menmen, te yi yapırwe han yaaik yetikewa me menmen.

4 *Wí hi hewis tiwei ken yi mít miyapır en, hi hewisık hırank au kerekkyo han kai au toenuk te hi híkit. Hi hınapen henipi han enuk heriuwe him hi hewisiyem au. Hi epei hanhan yi eiyırtei hi han tewenini wısenum keremem.

Pol katıp hır mít ne Korin pike nanıthis mitik nıpaa kırıak enum

5 *Mítik kerek kırıak menmen enum hırank ap kenipa han enuk au. Hırank kenipi keriyen yi han enuk. Hi hınapen hemipın hatıp hırank kenipi yi yapırwe han enuk au. Yi mít han keriyen.

6 Menmen yi mít yapırwe yerekyıwekem me menmen enum hırank kırıakem hıram werek.

7 Te in ek yi mít miyapır yi ap han ekitet menmen hırank kırıakem, nepei werek emít yi einaipısem. Yi eiyıtpıwek him yaaim em eiyım eirekyıwek han yaaik te menmen im ap mamrekyıwek han kırak mamıwaankek.

8 Te hi hitihi him iuwe te yi eiteiknıwek yi wen han teweninek.

9 *Nıpaa hi hews tiwei ken yi mít te hi hanhan hertei yi yaain yises menmen hi hetpiyem werek werek o au me yi yepır mítik eik kırıak menmen enum kakno.

10 Yi mít miyapır yi ap han ekitet menmen enum hırank mítik hak kerekciyem. Yi han tiwaaiyem, te hi han tiwaaiyem emít. Menmen enum hıram mepu, te hi han tiwaaiyem emit, te

* **2:4** Ap 20:31 * **2:5** 1Ko 5:1 * **2:9** 2Ko 7:15, 10:6

hi h̄ir̄ak menmen im at̄ip Krais em, te h̄iram mamkepi yi yertei hi han t̄iwaaiyem emit.

11 *Hi h̄ir̄ak menmen im hentar hi h̄inapen Seten kakin̄nai kewis̄sai me mit̄ik kerek haiu nepei menerek mep̄rek. Haiu nepei mertei menmen enum Seten han kitet kakrekyaiyem.

Pol hanhan keriuve Taitas keit wit Troas

12 *N̄ipaa hi h̄iniu hen wit Troas hewepyapir him yaaim me Krais, Mit̄ik Iuwe God kin̄n ken kekekyor han te h̄ir hanhan nan̄imtau him hi hetporem.

13 *Te hi han kai ap kepu werek werek au hentar hi hemer̄ir kaiu yinak Taitas te h̄irak ap kan k̄ira au. H̄irak ap kan k̄ira au, te hi hanhanek hi h̄inaaiwir wit Troas hi hen provins Masedonia h̄irek h̄irak ketpo me yi mit en.

God kikaap mit aposel h̄ir nin̄in Seten

14 Te in ek hi hitehi God hat̄ip h̄irak yaak. H̄irak kekepai keriuve menmen iuwe me Krais te haiu min̄in menmen me ti. God ketaihis kesiuwai haiu men wit heriyai heriyai haiu mat̄ip mit̄ him yaaim me Krais. Him im h̄iram yaaim mar ke mit̄ h̄ir nemiwo (o nemiyin) tipar mekre heurek, maain h̄ir newepim h̄iram min̄in meprer wit wit heriyai heriyai.

15-16 **Haiu mit̄ aposel haiu m̄ire menmen min̄in yaaim me Krais h̄irak kewepwarem kewet God em. Haiu m̄ire menmen min̄in yaaim men n̄im̄in ke mit̄ miyapir kerek God kaktorhis.

* **2:11** Lu 23:31 * **2:12** Ap 14:27; 1Ko 16:9 * **2:13** Ap 20:1

* **2:15-16** 1Ko 1:18 * **2:15-16** Lu 2:34; 2Ko 3:5-6

Me mít miyapır kerek God kaktorhis, menmen haiu misesim híram mire menmen mìnín yaaim mamkepi hír nanu werek werek. Me mít kerek God ap kaktorhis nanino si, menmen haiu misesim híram mire menmen mìnín enum menipi hír nani. Mit neimin hír nanirtei menmen im werek werek a? Taauye!

¹⁷*Yi yertei haiu mít ap mırak menmen mar ke mít yapırwe hír nırıakem. Hír nepno heriyai heriyai natıp mít him me God hanhan nanıt pewek mererim keremem. Te hír ap nankaap mít miyapır au. Te haiu mít aposel au. Haiu mít han kaiu yaaik haiu matıp mít him yaaim me Krais mentar God kehimintenai haiu mırıakem. Haiu metike Krais mau han kiutıp, God kırai haiu matıp mít miyapır him mırak.

3

Haiu mırıak menmen matıp mit him lo ham yaaim me God

¹*Menmen hawır wewisiyem menipi yi han kitet hawır wewenipi niuk mawır iuwe te yi yatıp hawır yaaikit a? O au en, yi han kitet hawır war ke mít han hír neweti tıwei mít han ne wit hak newisiyek netpi hír mít yaain a? O au en, yi han kitet hawır hanhan yi yewisawır tıwei te hawır wauno wit hak wewet mít han ek, te hír nertei hawır mítikit yaaikit a? Taauye! Hawır wınapen tıwei au!

²*Yi mít miyapır keriyen yi yire tıwei hawır wetenenik kekre han kawır, yi yewenipi niuk

* ^{2:17} 2Ko 1:12; 1Pi 4:11

* ^{3:1} 2Ko 5:12; Ap 18:27; Ro 16:1

* ^{3:2} 1Ko 9:2

mawîr yeriuve menmen yi yîriakem te mît miyapîr han hîr nîrem nerteiyem.

3 *Menmen yi yîriakem meteikin mît miyapîr han yi yîre tîwei Krais hîrak kewisik kesiuwerek me his me haiu mît aposel. Tîwei ik Krais ap kewisik keriuve si yeunek mau nan mar ke nîpaa Moses kewis hîm me God mau nan au. Hîrak kewisik keriuve God Hîmin Yaaik kîrak kerek kepu tipmain tipmain enum eik, hîrak kesiuwerek ken kekre han ki kewis hîm mîrak mekre han ki.

4 Hawîr watîp hawîr mîtikît yaaikît wentar hawîr wertei God kehimitenawîr wîriak menmen im. Krais kekepawîr keriuve menmen mîrak iuwe kerek God Haai kewetîwekem, te hawîr wawises menmen hawîr wetpiyem.

5 *Hawîr ap iuwe te hawîr watîp hawîr wîriak menmen im wises han kawîr weinîk au. God kerekek kekepawîr kewetawîr menmen mîrak iuwe te hawîr wîriakem.

6 *God kerekek kekepawîr te hawîr watîp mît menmen me hîm ham yaaim mîrak. Hîm ham yaaim me God hîram ap hîm lo mau tîwei mît enisesim au. Hîram hîm yaaim matîp mît God Hîmin Yaaik kîrak kakîkepi kaktorhis hîr nanu werek. Hîm lo mau tîwei matîp mît ap nanisesim werek werek te hîr nani. Hîm ham yaaim me God Hîmin kîrak Yaaik hîram mamkaap haiu mît te haiu mamu werek werek.

7 *God kewepyaan hîm lo, hîrak kewet Moses em mau nan. Me wi hîrak kîriakem, menmen

* **3:3** Eks 24:12; Jer 31:33; Esi 36:26-27 * **3:5** 2Ko 2:16 * **3:6** Jer 31:31; 1Ko 11:25; Jo 6:63; Ro 7:6 * **3:7** Eks 34:30

me God iuwe merhîhe mîrius ninaan me Moses. Maain hîram pîke mamre kike kike ere mamît, te mit miyapîr ne Isrel ap nanîrek pîke te naan-mewîriyapi me wî menmen me God merhîhe mîrius ninaan mîrak. Menmen me hîm lo kerek menip haiu mit haiu mami, hîram man metike menmen iuwe me God merhîhe.

8 *Te haiu matîp mit miyapîr hîm me God Hîmin kîrak Yaaik, menmen im mîrak menipai haiu han yaaik mepîrpîr wîsenum minin menmen me nîpaa me hîm lo me Moses.

9 *Hîm lo kerek hîram menip haiu mit mami, hîram man metike menmen iuwe me God merhîhe menip mit nînaain nepîrpîr, te hîm kerek mekepai te God kaktîp haiu mit haiu yaain, hîram minin hîm me nîpaa God kewet Moses em, te haiu han yaaik mepîrpîr iuwe.

10 *Menmen me God iuwe merhîhe mîrius ninaan me Moses mar ke nîpaa ein hîram men mîre kike kike ere mepeit. Mar im hîm yaaim nîpaa God kewet Moses em hîram epei men kike kike mentar hîm ham yaaim me Krais me in ek God kewetayem hîram mekrehîr mîram.

11 Hîm lo me nîpaa ein man metike menmen iuwe me God merhîhe, te hîram pîke mîre kike kike ere meit, hîram in ek nepei au mesi. Te hîm in ek God kewetayem mamkepai haiu mîre yaain te God kaktaihis, hîram minin hîm me nîpaa mentar hîram ap te mamîsi au. Hîram mamu mamît tipmain tipmain enum eik.

12 Haiu mertei hîm ham yaaim hîram

* **3:8** Ga 3:2, 5 * **3:9** Diu 27:26; Ro 1:17, 3:21 * **3:10** Eks 34:29

mamu mamit tipmain tipmain enum eik, haiu mamimerir menmen mîrak merhihe iuwe mamnen te haiu ap mepakin him mei au. Haiu mewepyapirrem te mit miyapir nerteiyem.

13 *Haiu ap mîrak menmen Moses hîrak kiriakem. Hîrak kewis laplap pînam miwapin ninaan mîrak te mit miyapir ne Isrel ap te nanir menmen yaaim me God merhihe mîrius ninaan mîrak men kike kike ere meit.

14 *Moses kewis laplap pînam miwapin ninaan mîrak keremem au. Mit miyapir ne Isrel han kîr ap nertei menmen me God werek werek au, hîram mîre laplap pînam miwapin han kîr. In ek, mit miyapir ne Isrel hîr nererik nekine him me Moses, hîr han kîr ap nertei menmen me Krais werek werek au. Hîram mar ke laplap pînam wen miwapin han kîr. Mit hîr nemtaw him me Krais hîr nisesim, hîram mar ke God keit laplap pînam miwapin han kîr, hîrak kenemtin kewirem men.

15 Nipaa ere in, mit nekine him me Moses, menmen mîre laplap pînam miwapin han kîr mentar hîr ap nises him me Krais.

16 *Me wi kerek mit o miyapir neweikin han kîr nises Mîtîk Iuwe Krais, hîram mar ke God keit laplap pînam miwapin han kîr hîrak kenemtin kewirem men te hîr nertei menmen mîrak werek werek. Hîram mar ke nipaa Moses ken kekre wînak ke God, hîrak kenemtin laplap pînam keweikin ketike Mîtîk Iuwe tewepnak.

17 *Mîtîk Iuwe keit him im hîrak God Hîmin

* **3:13** Eks 34:33-35 * **3:14** Ro 11:25 * **3:16** Ro 11:23, 26

* **3:17** Jo 8:32, 36; Ro 8:2; Ga 5:1

Yaaik. Hı̄rak kepu kekre han ke mıt, hı̄r ap te nanises menmen him me Moses ketpor te hı̄r han kitet God katıp hı̄r yaain. Au, hı̄ram ap mamkepai te God kaktıp haiu yaain au.

¹⁸ *Haiu mıt ap menmen mı̄wapın han kaiu au, te menmen yaaim me Mı̄tik Iuwe hı̄ram mau mekre han kaiu. God Hı̄min Yaaik kau kekre han kaiu keweiknai han kaiu haiu pı̄ke meweikin mar ke hı̄rak. Mıt miyapır nanı̄rtei God keweiknai han kaiu, haiu mamır ke hı̄rak te haiu mamwenīpi niuk mı̄rak mamı̄nterim.

4

*Haiu mıt aposel mewepyapır him yaaim hı̄ram
mire si*

¹ *God kerekək hı̄rak han tewenı̄nai kehimı̄tenai haiu mı̄rak menmen mı̄rak matıp mıt miyapır him mı̄rak, te menmen enum man merekyei han kaiu haiu ap mınaain misesim iuwe au.

² *Haiu meweikin sip mewet menmen enum mısawın mıt nanwepyapırem haiu yı̄nk enuk meriuwerem au emıt. Haiu ap mewises mıt him me God haiu meweikin him mı̄rak matıp mıt hı̄r enisesim. Au, haiu merp ninaan me God, God hı̄rak kı̄rai haiu metpor him mı̄rak haiu matıp him yaaim, te mıt kerek nerteiyeli han kaiu, hı̄r nertei him im hı̄ram yaaim.

³ *Hı̄m yaaim haiu matıp mıt em, mıt ap nerteiyem werek werek, hı̄r keriyen nanı̄no si hı̄r ap nerteiyem. Hı̄r ap nises him yaaim nentar

* **3:18** Eks 16:7; 24:17 * **4:1** 2Ko 3:6 * **4:2** 2Ko 2:17; 1Te 2:5

* **4:3** 1Ko 1:18

tıpir enuk ke tı ik Seten hırank kewenin han kır te hır ap nisesim au.

4*Hırank kewenin han kır te hır ap nertei werek him yaaim me Krais. Him yaaim im hıram matıp me menmen yaaim me Krais kerek keteiknai God kire makak kar ke hırank kıpre God.

5*Haiu ap metpi him me haiu hıras te yi eitıp haiu mit yaain. Au, haiu metpi him im. Jisas Krais hırekes Mitık Iuwe kaiu, te haiu mit haiu mar ke wok mit mekepi yi eiyırteiyek werek werek.

6*Haiu mırıak menmen im mentar God kerek nıpaa katıp kar ik: "Me wit toto lait hıremes mamır," hırank kerekek kekepai haiu mertei mekre han kaiu menmen mırak yaaim merhıhe nepei au man mau Krais.

7*God kewis menmen mırak iuwe hıram man mekre han ke haiu mit ne tı au haiu weinın. Hırank kewisim mekre han kaiu kakteikin mit miyapır ne tı menmen yaaim haiu mırıakem ap meke han kaiu man. Au, hıram meke God man mekre han kaiu mekepai.

8*Merer wit wit menmen enum man mewep te hıram ap meraiwaank au. Haiu ap mertei menmak menmen enum man mewep te haiu ap mınaaiwır menmen haiu mırıakem.

9Mit enun noiyai nanrekyei enum, te God ap kınaiwırai au. Mit hır newep haiu menke te haiu ap maa au.

10*Mit hır newep neriuwe nıpın menmen ham yapırwe te hekrit hekrit sak mau yınk kaiu mar

* **4:4** Ef 2:2; Kl 1:15; Hi 1:3 * **4:5** 2Ko 1:24 * **4:6** Jen 1:3; Ais

9:2; 2Ko 3:18 * **4:7** 2Ko 5:1 * **4:8** 2Ko 1:8, 7:5 * **4:10** 1Ko

15:31

ke nipaas mit enun nenep Jisas sak mau yink kirkak. Sak mau yink kaiu te mit nanrem hir nanirtei Jisas Krais kepu ketikewei kakikepei te mit nanwep haiu mami au, haiu pike mamu werek.

¹¹*Me wi haiu mepu ti im, mit hir noiyai nanrekyei enum, haiu mami mentar haiu mises him me Jisas haiu matip mit em. Mit hir newep menep haiu mami, te mit nanir yink kaiu kerek maain kaki, hir nertei Jisas Krais kepu kekepai haiu mami au, haiu pike mamu werek.

¹²Mit newep menep haiu mami te menmen im haiu miriakem hiram mekepi himin ki te yi yayu werek werek.

¹³*Him me God kerek mitik Devit kewisim mau tiewei Sam hiram matip mar im: "Hi hatip mit menmen hentar hi han kitet God naanmamprau kakikepa." Haiu mit in keriyen haiu han kitet God kakikepai kaktaihis kar ke nipaas hirkak kikaap mitik hak Devit. Te in ek haiu matip mit him mirak.

¹⁴*Haiu matip mit menmen mentar haiu mertei God kerek nipaas kikak Mitik Iuwe Jisas, hirkak kaktaihis haiu mamtikewi haiu mamirp ninaan mirak.

¹⁵*Menmen yapirwe enum man menep haiu mit aposel, mentar haiu metpi him yaaim mekepi meriuwerem. Maain him yaaim me menmen God kerekyaiyem mamno mamer wit wit, mit nanisesim, hir nantip God hirkak yaaik, hir nanwenipi niuk mirak me menmen im yapirwe hirkak kiriakem.

* **4:11** Ro 8:36 * **4:13** Sam 116:10 * **4:14** 1Ko 6:14 * **4:15**

*Menmen enum im hiram mire menmen weinim
mentar haiu mamit menmen yaaim*

16 *Haiu ap han enuk mīnaaiwir menmen im God kehimitenai haiu mīriakem mentar haiu mertei God kakikekyei haiu mit, haiu yapirwe mamwenipi niuk mīrak. Maain yīnk kaiu hīrak kaki, te hekrit hekrit God kīkaap hīmin kaiu hīrak kau werek werek.

17 *Menmen im enum hīram meraiwaank hīram mar ke menmen kike keremem, te hīram mekepai haiu mamit menmen yaaim me God wīsenum hīram mamu mamit tipmain tipmain enum eik.

18 *Tīs, haiu ap te han ekitet menmen yapirwe haiu mīrem meriuwe nanamīr kaiu au. Im em hīram mamu me mi mei kike te maain hīram mamīwaank mamit. Haiu han ekitet mamīmerir menmen haiu ap mīrem wen au, te maain God kakwetayem. Menmen in ek haiu ap mīrem, hīram mamu mamit tipmain tipmain enum eik.

5

*Menmen mit aposel hīr nisesim hīram mīkaap
han ke mit yapirwe*

1 *Haiu mertei maain yīnk kaiu ke tī ik hīrak kaki kakisine kakit. Haiu mami hīram mar ke mitik kau weisaak hīrak ketpaan ken kewepik hīrak kīnaiwrek ken wit hak kekin hei weisaak hak. Haiu mami haiu mertei maain God kakrekyei yīnk hak yaaik kakit wit kīrak kaku kakit tipmain tipmain enum eik. Menmen im

* **4:16** Ef 3:16 * **4:17** Ro 8:17-18 * **4:18** Kl 1:16; Hi 11:1-3

* **5:1** 2Ko 4:7; 2Pi 1:13-14

h̄iram mar ke w̄nak yaaik God kimaak keit wit k̄rak haiu mamwim.

²*H̄im im yaaaim. In ek haiu mau ȳnk kaiu ke t̄ik, haiu han kitet menmen enum mewep te haiu hanhan mamit ȳnk hak yaaik God kakwetaiyem kakit wit k̄rak. H̄irak h̄imin kaiu kakikrerem te haiu mamu werek werek mamir ke mitik kau kekre w̄nak keit t̄i ik h̄irak kekepik kau werek werek.

³ Maain haiu mami haiu mamit ȳnk hak yaaik God kakwetaiyek, haiu ap te mamu h̄imin weinik au.

⁴*In ek haiu mau ȳnk kaiu ke t̄i ik, haiu mepu han kitet menmen yapirwe mewep mewetai han enuk. Haiu ap hanhan mami mamnaaiwir ȳnk kaiu ke t̄i ik au. Haiu hanhan mamit ȳnk hak yaaik God kakweteiyek, h̄irak kakikrehir ke ȳnk kaiu ik. Te haiu hanhan ȳnk kaiu ik h̄irak ap kaki au. Haiu hanhan h̄irak kakweikin kakre ȳnk hak yaaik kaku kakit kaktike God.

⁵*God h̄irekes kerekek h̄irak kenipai han kaiu te haiu mamit menmen yaaaim mirak im. H̄irak nepei kewetai God H̄imin Yaaik kau kekre han kaiu keteiknai maain h̄irak kakwetai menmen yapirwe h̄irak kerekyeiyem.

⁶*Haiu mertei God kakwetai menmen yapirwe h̄irak kerekyeiyem, te hekrit hekrit haiu han tokik mau meit. Haiu mertei w̄t kerek haiu mau t̄i mekre ȳnk kaiu ik, te haiu ap mau metike God meit wit k̄rak.

⁷*Haiu ap mir menmen im God kerekyeiyem,

* **5:2** Ro 8:23 * **5:4** 1Ko 15:53-54 * **5:5** Ro 8:16, 23; 2Ko 1:22

* **5:6** Hi 11:13-16 * **5:7** 1Ko 13:12

te haiu mertei haiu mamtiwem mentar God ap kewisesik au. Hı̄rak katip werek werek kerek.

8 *Hi hatip werek. Haiu ap mınaain te haiu mami au. Haiu hanhan mammaaiwır yı̄nk kaiu ke tī te haiu mamu mamtike Mı̄tik Iuwe God mamit wit kı̄rak. Hı̄ram minin yı̄nk kaiu kau keit tī ik e.

9 *Haiu mau yı̄nk kaiu me tī im e, o haiu mamit yı̄nk hak yaaik kakıt wit kı̄rak, hı̄ram menmen weinim. Haiu eminın han ekitet emrı̄ak menmen God hanhan haiu emisesim emrı̄akem.

10 *Hi hetpi menmen im hentar haiu mertei maain haiu yapı̄rwe mamı̄rp ninaan me Krais hı̄rak han kakitet menmen enum haiu mırı̄akem mekre yı̄nk kaiu ke tī ik ek haiu mırı̄akem. Hı̄rak han kitet o skelim menmen haiu mırı̄akem hı̄rak kakrekyai menmen yaaim o enum mamererim.

Mit aposel nīkaap mit miyapır netike God nekiyan nau neit

11 *Wi kerek haiu matip mit miyapır him me God haiu mırı̄ak menmen mari han kır te hı̄r nanisesim nentar haiu mertei maain Mı̄tik Iuwe Krais skelim menmen haiu aposel mırı̄akem. God kertei han kaiu te hi hanhan yi yertei yekre han ki hi hises menmen yaaim hekepi heriuwerem yar ke God kertei.

12 *Haiu ap pīke mari han ki te yi yatip him yaaim au. Haiu hanhan metpi him im te yi eiyirtei haiu menmak te haiu yaain. Te maain yi eitip mit han kerek han kitet menmen me niuk iuwe o klos yaaim hı̄ram minin menmen mekre

* **5:8** Fl 1:23 * **5:9** Kl 1:10; 1Te 4:1 * **5:10** Ekl 12:14; Ro 2:16,
14:10 * **5:11** 2Ko 4:2 * **5:12** 2Ko 3:1, 1:14

han ke mítik, yi yayitpor menmen im híram yaaim au, híram enum.

13 Haiu mít haiu han kaiu ken sip mar ke mít netpim, te haiu han ken sip kentar haiu hanhan mırıak menmen mamkepi.

14 Krais hírak hanhan haiu mít, te menmen im mari han kaiu haiu mırıak menmen mırak mıkaap mít miyapır meriuwerem. Haiu mırıak menmen im mentar haiu mertei hírak kiutipen kaa kekrehir ke haiu mít yapırwe, te híram mar ke haiu mít yapırwe maa metikerek.

15 *Hírak kaa kekrehir kaiu, te haiu mít keriyen haiu mepu tı ik, haiu ap emises han kaiu mamrıak menmen au emít. Haiu emises han ke mítik kiutipen ik kerek nıpaa kaa, God kıkıak pıke kekrit kau kekepai haiu mít.

16-17 *Nıpaa haiu mít ne tı mırıak menmen enum haiu han kitet me Krais mar im: Hírak mítik kerekek. Wı kerek mít miyapır nanises him me Krais nantikerek nanu niutıp, hír neweikın nanır ke mít miyapır yaain. Menmen enum me nıpaa híram epei au mesi meit. Menmen yapırwe yaaim mamıkrit mamıkreher ke menmen enum me nıpaa ein. Te in ere maain haiu mít ap te han ekiset mít hír yaain o enun nentar hír niuk mır iuwe o hír netenen menmen yapırwe au emít! Menmen im híram menmen enum me tı. Haiu han ekiset mít hír yaain nentar hír ne Krais keriyen.

18 *Menmen im me haiu meweikin mire mít miyapır yaain, God kerekek kırıakem. Krais

* **5:15** 1Ti 2:6; Ro 14:7-8 * **5:16-17** Ro 8:1, 10; Ga 6:15; Ais 43:18;
Rev 21:5 * **5:18** Ro 5:10

hı̄rak kaa kentar nu tentarakıt. Te God keriuwe menmen im Krais kerekyeiyem, hı̄rak kekepai haiu mit kerek nı̄paa haiu enun nepan metike God. In ek haiu metikerek mekiyan mau meit.

19 *Menmen haiu metpiyem hı̄ram mar im. God kekepai haiu mit miyapır yapırwe mau tī meriuwe menmen Krais hı̄rak kırı̄akem. Te in ek God kehimitenai haiu nı̄rak yaain. Hı̄rak ap han kitet menmen enum haiu mırı̄akem au. Hı̄rak kesakem. In ek hı̄rak kewetai haiu mit aposel him mırak me hı̄rak hanhan haiu mit ne tī haiu mamtikerek mamkiyan mamu mamit.

20 God kehimitenei haiu mekrehir ke Krais te menmen haiu metpiyem hı̄ram mar ke God hı̄rekes kau ketikewi ketpi. Haiu mı̄kaap Krais haiu metpi him iuwe: “Yi eiwis God hı̄rak kakı̄kepi te yi eitikerek eikiyan eiyu werek werek.”

21 *Krais kerek hı̄rak ap menmen enum mamu han kırak au. Te God kekepai haiu mit hı̄rak keit menmen enum yapırwe haiu mırı̄akem kewisim mentar Krais hı̄rak kekrehīr kaiu kaa. Hı̄rak kekrehīr kaiu kaa te haiu mit miyapır kerek haiu mamises him mırak, God kaktıp haiu yaain.

6

Menmen enum mewaank mit aposel kerek natıp mit him me God

1 *Hi Pol hetike Timoti hawır wetike God wı̄riak menmen miutıp. Te hawır wetpi him manp,

* **5:19** Ro 3:24-25; Kl 1:19-20 * **5:21** Jo 8:46; Hi 4:15; Ga 3:13;
1Ko 1:30; Fl 3:9 * **6:1** 2Ko 5:20

yi nepei yewis menmen yaaim God kerekyliem hiram mekre han ki te yi ap eiwenem ap mamkepi au emit!

2 *Yi ap eirak menmen im au emit! Him me God mit newisim mau tiwei matip mar im:

“Me wi hi God hanhan ekepi yi yitauhi menmen
hi
hemtewem hekepi heriuwerem. Me wi hi himat
hi atihis yi mit miyapir yau ti, hi hekepi.”
Yi nikip emnep eiyimtau! In ek God han-
han kakrekyi yaaim. In ek hirak kakikepi
kaktihiis.

3 Haiu mit minapen mit han hir han kitet men-
men haiu miriakem me God hiram enum, te ap
miriak menmen miutip mamri han kir enuk te
hir nantip haiu enun au. Haiu mamriak menmen
enum hiram mamir haiu mamwis nan mamwaai
yayiwe te mitik kakitet yayiwe kaknen kakrewo
nan im kakinkewin. Te haiu au minapen hir han
kitet haiu miriak enum au.

4 *Au, me menmen yapirwe haiu miriakem,
haiu meteikin mit haiu mire wok mit ne God.
Haiu meteiknor menmen mar im: Haiu han
tokik mepu me menmen enum man mewep, me
menmen enum merekyei enum metike menmen
enum man meraiwaank.

5 *Mit hir niwaai nippin newep, hir newi-
sei mekre winak enuk ke gavman, mit enun
hir nererik neweiknei nenepip nanwep. Haiu
miriak menmen iuwe ere haiu mewewei. Wi
ham haiu ap miwaai werek werek au, wi ham
haiu mit nippi mewezi. Menmen im enum

* **6:2** Ais 49:8; Lu 4:19-21 * **6:4** 2Ko 4:2 * **6:5** 2Ko 11:23-27

yapırwe man haiu mít mentar haiu mewepyapır him mırak.

6* Haiu mırıak menmen yaaim keremem, haiu mertei menmen yaaim me God. Haiu ap han enuk meriuwe menmen waswas au, haiu han yaak kerien mıkaap mít. Menmen im haiu mırıakem meteikin mít haiu wok mít ne God. Menmen iuwe me God Hımın Yaaik kau kekre han kaiu, haiu han tewenin mít miyapır han.

7* Haiu mewepyapır him yaaim, God kekepai haiu mırıak menmen mırak. Haiu mises menmen yaaim hıram mekepai menip him enum mít nesweiym hıram mami mar ke nopen kekepai kısawın yınk kaiu. Hım yaaim me God haiu matıp mít em hıram mekepai merekir han ke mít mar ke hıne yipo henmik mıkaap mít nene p mít enun nepan nır neriuwerem.

8 Mít han hır natıp haiu mít yaain mırıak menmen yaaim. Mít han au hır natıp haiu enun hır netpepai nisaisai haiu enun. Hır han kitet haiu mít enun memipiń te haiu au. Menmen im hıram menmen weinim. Haiu mises menmen haiu mırıakem. Haiu matıp him yaaim keremem.

9* Haiu ap metenen tıwei matıp mít me haiu hıras haiu neimın. Te mít yapırwe nerteiyai haiu mít aposel kerien. Mít han kitet menep haiu mami, te haiu wen au mepu. God kewis mít newep te hırank naanmırıprai haiu ap mami au.

10* Menmen enum mari han kaiu mamrekyei han enuk te haiu au hekrit hekrit han yaak mepu. Haiu mire mít enun ap metenen menmen

* **6:6** 1Ti 4:12 * **6:7** 1Ko 2:4 * **6:9** 2Ko 4:10; Sam 118:18

* **6:10** 2Ko 7:4; Fl 2:17; Kl 1:24

aurei. Te haiu mīkaap mīt hīr netenen menmen me God yapırwe. Haiu mīre mīt metenen menmen me tī au, te haiu metenen menmen yaaim ap te mīt nanrıyaam mamno taau!

11 Yi mīt miyapır ne wit Korin. Hawı̄r nepei wetpi wewepiyapır han kawı̄r wepakın menmen au. Hawı̄r han tewenini wīsenum.

12 Hawı̄r hīrekkes ap wewenin han kawı̄r au. Hawı̄r han tewenini wīsenum. Te yi mīt au, yi hīras yewenin han ki ap han teweninawı̄r au.

13 *In ek, hi hetpi har ke haai katip nīkerek nīrak, hi hetpi har ik: “Yi han teweninawı̄r yayır ke hawı̄r epei han tewenini yi mīt miyapır.”

Haiu mīt yaain ne God ap mamtike mīt enun mamu niutip

14 *Yi mīt miyapır kerek yises hīm me God yi yetike mīt miyapır han ap nises hīm me God, yi ap yaikiyan yairı̄ak menmen o eiyisesim au emīt! Menmen yaaim, menmen enum ap te mamkiyam mamu werek werek taau. Mamırkeik te wītaan wanewik mamkiyan mamu wī miutip a? Taauye!

15 Yi han kitet Krais ketike Seten tekiyakıt a? Taauye! Mamırkeik te mītik kises hīm me God kaktike mītik ap kises hīm me God han kitet tīpirakıt a? Taauye!

16 *Mamırkeik te mīt nanwenipi God kaktike teinik mīt newis ninaan mewim mekre pak? Taauye! God han enuk kakwep haiu mīt! Haiu mīt miyapır keriyen haiu mar ke wīnak ke God kerek kepu kepeit. God hīrekkes katip kar ik:

* **6:13** 1Ko 4:14 * **6:14** Ef 5:7, 11 * **6:16** 1Ko 3:16; Lev 26:12;
Esi 37:27

“Hi ano mít miyapır ehu ekreri. Hi híre God kír,
te hír nanír ke mít miyapır nai.”

17 *Te God katıp,

“Yi einaaiwír menmen enum mít miyapır enun
nisesim, yi eiweikín sip eiwetiwem. Yi
einopín menmen híram enum ap eisesim
au, te hi atihis.

18 *Yi yisesim te hi híre haai ki, yi eire níkerek
hírakít o níkerek híram (o híran) nai.” God
kerek hírak kíriák menmen yapırwé me tí
metike nepni, hírak katıp kar ik.

7

1 Naiu yinan yaain, God nepei ketpai hím yaaim
im, te haiu emípír emnopín emkeipín menmen
yapírwe haiu míriákem menipai han kaiu ketike
yínk kaiu enuk. Haiu mìnápen mamríák men-
men mamnip God yínk enuk kakriuwai te hírak
kehimiñenai haiu nírák yaain.

*Mít ne Korin neweikín han te Pol han yaaik
keriuweri*

2 *Yi mít miyapır yi han etwenínaí. Haiu ap
míriák menmen enum me mítík kiutıp ke yi mít
au. Haiu ap mewaank mítík kiutıp ke yi mít au.
Haiu ap mewisesiyek me menmen mari menmen
me mítík kiutıp au, mar ke mít han ein netpiyem
me haiu mít.

3 *Hi ap hetpi hím im hení heswi hím wísenum
hentár yi han kitet hi herekyi enum au. Hi hení
kike keremem hentár nípaa hi hetpi te hi hetpi

* **6:17** Ais 52:11; Esi 20:34; Rev 18:4 * **6:18** 2Sml 7:14; Ais 43:6;
Jer 31:9; Rev 1:8 * **7:2** Ap 20:33; 2Ko 12:17 * **7:3** 2Ko 6:11-12

heteipim, haiu mít in han tewenini wísenum. Haiu han tewenini wísenum te yi yayi, haiu hanhan mami mamtikewi, o au en, yi yayu, haiu hanhan mamu mamtikewi. Te haiu markeik míriak menmen enum im mít han netpiyem me haiu mít a? Taauye!

⁴ Hi ap hisawin menmen mekre han kai au. Hi hewepiyapírem hetpim. Hi han yaaik wísenum heriuwe yi mít miyapír en. Menmen enum man mewep haiu mít, hi wen han kitet menmen yi mít yíriakem te hi han kewei hi han yaaik heriuwi.

⁵ *Haiu nepei man provins Masedonia, haiu wen ap mepu werek werek au. Menmen enum nepei man mewep. Haiu metike mít han haiu menehan me menmen, haiu mínaain te menmen yapírwe haiu merekyiyem mekre han ki mít han enun nanriwaankem.

⁶ *Te God kerek kerekyai han ke haiu mít me menmen híram meraiwaank han kaiu, hírak kenipawír han yaaik keriwe mítík Taitas kerek kan kírawír.

⁷ Hírak keriuwet mítík Taitas kan kírawír kerekyawír han yaaik keriwe menmen im kere-mem au. Hírak ketpawír hírak nepei ken kíri te yi yerekyíwek han kírak yaaik yeriwe menmen yaaim yi yisesim yíriakem. Hírak kan ketpawír yi hanhan yaira, yi yínk enuk yeriwe menmen yi yíriakem yi han tewenina, yi yekrehír kai yatíp mít han hír natíp hi enuk yi yetpor hi yaaik. Yi yíriak menmen im yenipa hi han yaaik heriuwi.

⁸ *Tíwei kerek nípaa hi hewisiyek hírak kenipi

* **7:5** 2Ko 2:13 * **7:6** 2Ko 1:3-4 * **7:8** 2Ko 2:4

yi yînk enuk yeriuwerek, hi ap han enuk heriuwe hîrekes me hi hewisiyek au. Hi hînapen hewisi tîwei hentar hi hertei hîrak kaknipi yi yînk enuk me wî meiyam.

9 Te in ek hi han yaaik hi hewisiyek. Hi ap han yaaik yi yînk enuk yeriuve menmen hi hewisiyem au. Hi han yaaik yi yînk enuk yi yeweikin han pîke yises menmen yaaim. God keit menmen im hi hewisiyem hîrak keiyim keweikni han ki te hawîr ap weriwaank au.

10 *God keit menmen im menipi yi yînk enuk hîrak keiyim keweikni han ki te hîrak kekepi kaktihis kakîriuwerem. Menmen im hîram yaaim te haiu ap han enuk meriuwerem au. Menmen menip mît miyapîr ne tî hîr han enuk hîram ap mekepi nanweikin han nanises menmen yaaim au. Hîram mewetîr han enuk neriuwe hîras kerien. Menmen im ap mamkepi hîr nanu werek werek au. Hîram mamnipi maain hîr nani.

11 Yi han ekitet menmen im werek werek. God kerek yi menmen yaaim keriuve hîm im hîram menipi yi yînk enuk yeriuerem. Hîram mekek yi hanhan einaiwîrem eiweikin sip eiwit menmen enum hi hewisiyem nîpaa ein mau tîwei hak. Hîram mekek yi han yi yene mîtik hak kerek kîrîak menmen enum. Yi yeperper menmen enum im nepei man, yi hanhan hi anen akepi ariuwerem. Yi hanhan eikaap mîtik kerek kîrîak menmen enum. Menmen yapîrwe yi yisesim yîrîakem me hîm hi hewisiyem, hîram meteikin yi yetike mîtik ik enuk yi ap yau han

* **7:10** Mt 27:3-5; Hi 12:16-17

kiutip me menmen hıراك kırıakem. Au, yi han enuk yeriuwerek yi yepièrek ken.

12 Hi ap han kitet mıtık nipaah kırıak menmen enum te hi hewisi tiwei au. Hi ap han kitet mıtık nipaah mıtık hak kerekyiwek enum te hi hewisi tiwei au. God kertei han kai hi hewisi tiwei ik ek kakıkepi kakteikni te yi yertei werek werek yi hıras keriyen hanhanai haiu mit aposel in.

13 Menmen yi nepei yırıakem hıram menipai han kewei mau meit keriyen au.

Menmen yi yırıakem hıram mıkaap Taitas han kewei kau keit, te haiu metikerek haiu han yaaik wısenuk.

14 Nipaah hi hewenipi niuk mi hatip Taitas yi yaain, te menmen yi yisesim yırıakem ap menipa hi yınk enuk hi hetpiwekem au. Menmen yapırwe hi hetpiwekem me yi mit miyapır en hıram yaaim, mar ke him nipaah haiu metpiyem hıram yaaim.

15 *Taitas hıراك ken kiri, yi yınaain yeperper yi naanmıprewek, yi yapırwe yises menmen hıراك ketpiyem. Hıراك han kitet menmen im te hıراك han tewenini wısenum.

16 In ek hi hertei yi eiyises menmen yapırwe hi hetpiyem, te hi han yaaik wısenuk.

8

Mit miyapır ne weiwık me God hır enkaap nır yinan

1 *Naiu yinan, haiu hanhan metpi him te yi eiyırtei werek werek menmen yaaim God kırıak

* **7:15** 2Ko 2:9 * **8:1** Ro 15:26

mít miyapır ne weiwık mırak em neit Masedonia.

² Menmen enum nepei man manıp mari han kır. Hır mit enun netenen menmen au, te hır han yaaik wişenuk nentar hır nertei God kesak menmen enum mır. Hır han yaaik te hır newis pewek mır men niutıp nanwet mit han em.

³ Hi hertei werek te hi hetpi hır nises han kır kerekew newis pewek im. Hır newis pewek pınam hır netenen pınam, hır hanhan nanwetir meiyam te hır newisim ere mır mesi hır netenen kike. Haiu ap mari han kır hır nrıakem au, hır hıras keriyen.

⁴ *Hır nitaihi him manp te haiu emwisi hır nanwır pewek nantike mit han ne weiwık miutıp me God nerer wit wit, hır nansiwe pewek meiyam im mamno mamaap mit han ne weiwık me God kerek ap netenen menmen au.

⁵ Hır ninin menmen haiu han kitet hır nanrıakem. Hır ninin neweikin han kır ken God. Nepei au, hır nemerir God ketpor menmen hırank hanhan hır nanisesim neriuwe him haiu metporem.

⁶ Haiu han kitet menmen im mit ne Masedonia hır nrıakem, haiu matıp Taitas him manp te hırank kakno kakkepi yi mit eirıak menmen im me pewek kerek yi eikaap mit eiriwerem. Nıpa Taitas kekekyi han ki te yi eirıakem, te hi hanhan pıke eriuwetek hırank kakno yi mit kakkepi yi eirıakem ere werek.

⁷ *Me menmen yapırwe, yi mit yinin yırıak menmen yaaim. Yi mit yises God werek werek,

* **8:4** 2Ko 9:1-2 * **8:7** 1Ko 1:5, 16:1-2

te yi yatıp mıt han hım mırak yeriuwerem. Yi mıt yertei hım me God werek werek te yi yıkaap mıt miyapır yeriuwerem. Yi han tewenınai wişenum, te haiu hanhan yi eiyinın mıt miyapır han yi eiwis pewek emno niutıp emkaap mıt miyapır eiriuwerem.

8 Hi ap hewisi hım lo yi eiyisesim au emıt! Hi nepei heteikni mıt miyapır han hır hanhan nanwır pewek nankaap mıt miyapır han nariuwerem. Hi hekekyi han ki heriuwe hım hi hetpiyem me mıt miyapır, te hi hertei yi han tewenın mıt miyapır han werek werek yi eikepi o au.

9 *Hi hanhan ekekyi han ki hentar yi nepei yertei menmen yaaim Mıtık Iuwe kaiu Jisas Krais hırankıriakem. Hıranketenen menmen yapırwe ketike God te hırankeweikin sip kewet menmen im, hırankeweikin kire mıtık enuk weinık. Hırankeweikin kire mıtık enuk weinık kenteri yi mıt, te hırankakikepi yi eiyit menmen yaaim em me God yapırwe. Te yi eiyises menmen mırak hırankıriakem yi eikaap mıt miyapır han.

10 Hi hetpi han kai me menmen im. Tito me nıpaa ein, yi yinın yarı pewek yewisim men niutıp. Yi yinın mıt han yi hanhan yewisim men niutıp waswas.

11 Te in ek yi eiri pewek meiyam eiwişim mamno niutıp ere werek. Yi nıpaa hanhan yinın yıriak menmen im, te in ek yi yıriakem yeriuve pewek mei yi yetenenim.

12 *Mıt hır hanhan nanwet mıt miyapır ne God menmen, God han yaaik keriuwe mıt nar ik. God

* **8:9** Mt 8:20; Fl 2:6-7 * **8:12** Mk 12:43

han kitet menmen mit h̄ir netenenim, te h̄irak han kitet menmen mit n̄ir̄iakem neriuwerem. H̄irak ap hanhan pewek mit ap netenenim hanhan mit nanwet mit han em au. H̄ir mir.

13-14 *Hi ap hatip yi eiwet mit han neit Jerusalem pewek mi einemtin, te h̄ir nanu werek, yi au yau weinim pewek auri. Au, hi hanhan yi eiwetir meiyam eiyintar in ek yi yetenen pewek mei yapirwe, h̄ir au pewek mir kike keremem. Maain, h̄ir nantenen menmen yapirwe, te yi au menmen kike, maain h̄ir naniswi pewek meiyam nankepi nanriuwerem. Mar im yi yapirwe eiyu werek werek eiyiran.

15 *H̄im em God kewet Moses em kewisim mau tiwei matip mar ik: Mit kerek nen neit menmen mana yapirwe, ap mei mau au. H̄ir naam nenevim. Mit kerek nen neit menmen mana kike, h̄ir ninpi maan au, h̄ir naam ere werek.” Te yi eikaap mit han kerek h̄ir pewek auri, te h̄ir nanu werek.

Wok mit h̄ir naninen wit Korin nankepi

16 Hi hatip God h̄irak yaaik. H̄irak kikiak han ke Taitas h̄irak hanhan pīke kakikaap yi mit kar ke hawir hanhan waukepi.

17 Hawir witiwelki h̄irak kaknen kakri, te h̄irak kewenhi. Te hawir ap wara han kirkak au. H̄irekes kises han kirkak h̄irak hanhan kaknen kakri.

18 Haiu mamriuwet kaiu yinak kaknen kaktike Taitas. Mit miyapir ne weiwick me God nerer wit wit menep in, h̄ir newenipi niuk mirak nentar h̄irak yaaik katip mit him me God.

* **8:13-14** 2Ko 9:12 * **8:15** Eks 16:18

19 Hîr newenîpi niuk mîrak kerekek au. Hîr nehimitanek hîrak kakno kaktikewai mamriyan haiu mamriak menmen im mamit pewek kerek mit miyapir newisim men niutip nanwet mit enun netenen menmen au, nanwetiрем. Haiu mamriak menmen im te mit hîr nanwenîpi niuk me God mamriuwerem, hîr nanrtei haiu hanhan mamkaap mit nanriakem.

20 Haiu minapen mamkiak han ke mit miyapir, te hîr nantip enum nantip haiu ap mamwet mit enun pewek auri pewek im yapirwe kerek mit miyapir newisim men niutip. Te haiu nepei mari kaiu yinak ik kaktikewai mamno heriyai heriyai naanmamre menmen haiu mîriakem.

21 Haiu han kitet emriak menmen yaaim me ninaan me Mitik Iuwe God kerekek au. Haiu hanhan mit miyapir yapirwe hîr nanrtei haiu mîriak menmen yaaim.

22 Te haiu mamriuwet kaiu yinak yaakik ik kaknen kaktike mitikit wîk. Haiu nepei han kitet menmen yapirwe hîrak kiriakem haiu mertei hîrak kiriakem werek werek. In ek, hîrak kertei yi yises menmen yaaim me menmen yi yiriakem, te hîrak hanhan wisenum kaknen kakriak menmen im.

23 Mit han nanitihi me Titas hîrak keimîn, yi eiyitpor hîrak wariyakit kai ketikewa hawîr wiriaak menmen miutip wekepi weriuwerem. Me mitikit wîk kerek tatkiterek tatnen yi mit, yi eitip mit han hîrakit taiu yinakit yaakikit kerek mit miyapir ne weiwick me God (o sios) menep in hîr nehimitaniewekit tatnen. Mitikit hîrakit tiriak menmen me God tikaap mit miyapir teriuwerem tatip mit miyapir niuk me Krais teriuwe menmen

hı̄rakıt tı̄rīakem.

²⁴*Te yi eiteiknor yi han etwenīnet yi naan-mamprı̄wekit. Yi eirı̄ak menmen im te mıt miyapır ne weiwık miutıp me God heriyai heriyai nanırtei yi yaain yar ke nı̄paa hi het-porem me yi mıt miyapır en.

9

Hım me pewek mamno mamkaap mıt miyapır neit provins Judia

¹*Yi nepei yertei me pewek hau mamtīwem mamsiuwerem mano mamkaap mıt miyapır ne weiwık miutıp me God neit provins Judia. Te hi ap hewisi tı̄wei nokik hetpiyem au. Kike kerek.

² Hi hertei yi hanhan yaikaap mıt miyapır ein, te hi hewenı̄pi niuk mi hatıp mıt miyapır ne God neit provins Masedonia hetpor har ik: “Naiu yinan neit provins Akaia, tito nı̄paa ein hır nepei nankaap mıt miyapır neit Judia.” Hır nertei yi nepei yaikaap mıt miyapır en, te menmen im yi yırı̄akem hı̄ram mekekkyr han kır te hır nanrı̄akem.

³ Hi hınaben hım yaaim hi nepei hatıp mıt ne yi mıt em hı̄ram mire hım weinim au. Te hi heriuwet kaiu yinak Taitas ketike mıtikit wık it tatinın tatnen yi mıt tatkepi yi yaiwis pewek mamno niutıp werek werek.

⁴ Hau han kitet yi eiwis pewek werek werek te hi han kitet maain hi etike mıt han ne provins Masedonia hau mamnen mamri, yi ap yewis pewek werek werek au, yi yı̄nk enuk. Hi yı̄nk

* **8:24** 2Ko 7:13-14 * **9:1** 2Ko 8:1-7

enuk hentar hi hetpor yi nepei yaiwis pewek mamno niutip. Hi yink enuk, te yi yink enuk.

5 Hi han kitet menmen im te hi hitehi taiu yinakit it hirakit tatinin tatnen tatkepi yi eiwis pewek mamno niutip werek werek. Maain hi anen etike mit ne provins Masedonia, menmen mamwaai werek werek. Mar im hir nanirtei yi nepei yises han ki yewis pewek im, te haiu ap mari han ki meriuwerem au.

6 *Yi han ekiet menmen im. Yi eiwet mit menmen kike te maain yi eiyit menmen kike me God. Hiram mar ke mitik kakmir ni. Hirak kakmir ni kike, hirak kakit menmen kike. Hirak kakmir ni iuwe, hirak kakit menmen yapirwe.

7 *Yi mit miyapir niutip niutip yi eiyinin han ekiet werek werek menmen me pewek yi eiwet mit em, te maain yi yairiakem. Yi ap eiriak menmen me pewek eiwism eiyintar mit han nari han ki yi yink enuk au emit! Yi eiriak menmen im te maain yi han tewenin pewek mi epeyi yewetirem. Menmen im au emit! God hanhan yi eiwis pewek emno niutip eiyintar yi hanhan eikaap mit eiriuerem.

8 God nepei Iuwe te hirak kakweti menmen yaaim heriyai heriyai maminin menmen yi yetiwem. Hekrit hekrit hirak naanmiri menmen te yi yetinen menmen naanempre hiras eiriuerem, meiyam mamu te yi eikaap mit miyapir han eiriuerem.

9 *Him me God mit newism mekre tiwei Sam hiram matip mar im:

* **9:6** Pro 11:24; 22:9 * **9:7** Ro 12:8 * **9:9** Sam 112:9

“Mítik kerek kises him me God hírak kíkaap mit enun menmen auri.
Menmen yaaim hírak kerekyorem hír han kite-tim tipmain tipmain enum eik.”

10 *Hím im yaaim mentar God kerek kewet mit wit (o rais) yehes hír nammir te hír nanit menmen meriuwerem, hírak kakweti menmen marim, hírak kaknipem yapırwe te yi eikaap mit miyapır han eiriwerem yapırwe enum yapırwe.

11 *God kakweti menmen yapırwe heriyai heriyai te yi eikaap mit miyapır han ne God eiriwerem yapırwe. Te maain haiu mamnen mamit pewek yi yewisim men niutip, haiu meiyim mamno mamwet mit han em, hír nanwenipi niuk me God me menmen yi yerekyorem.

12 *Menmen im yaaim yi eiríakem híram mamkaap mit miyapır ne God kerek ap netenen menmen au híram mamkepi keremem au. Híram mamnipi hír han yaaik nanwenipi niuk me God nanriwerem.

13 Menmen im yaaim yi yairíak ni yinan em híram mamteiknor yi yises him me God werek werek yi yewepyapır him me Krais. Hír nanir pewek yi yaitwem mamtike mit han en, hír nanwenipi niuk me God nanriwerem.

14 Te maain hír hanhan nanri hír nantike God hírak kakkepi naanmamri kakintar hírak kerekyi han te yi yíríak menmen im yekepi yeriwerem.

15 Haiu emtip God hírak yaaik kentar menmen yaaim hírak kewetayem. Menmen im haiu ap te

* **9:10** Ais 55:10; Hos 10:12 * **9:11** 2Ko 1:11, 4:15 * **9:12** 2Ko 8:14

mamtip hiram yaaim markeik? Au, hirak yaai
wetpen enuk kepeit kentar presen ik hirak Jisas
Krais God Nikan kirkak kerekek hirak kewetaiyek.

10

Pol kewenin him enum me mit hir natip aposel hir enun

¹ *Hi Pol hirekes hi hanhan hekekyi han ki
yi han kitet menmen Krais kirkakem. Hirak
kewenin han kirkak me menmen, hirak kirkak
menmen han yaai ketike mit. Mit han nekre
nimin ne yi mit hir natip me hi nar ik. Hir natip,
“Wi kerek hirak kau ketikewai, hirak kewenin
han kirkak katip him yaai ketikewai, te maain
hirak keit wit hak, hirak kewisai tiwei kenai
ketpai him manp me menmen.” Te in ek hi hitihi
him manp.

² *Maain wi hi anen ari, yi ap yenipa me
menmen im te hi ani har ke hi ane mit han en
natip haiu mit in mises menmen enum me ti
miriak menmen mikaap mit meriuwerem.

³ Haiu ap mises menmen me ti miriak menmen
au. Haiu mau ti miriak menmen te haiu ap
miriak menmen me God meriuwe menmen mit
ne ti hir nisesim au.

⁴ *Menmen yapirwe haiu metenenim miriak
menmen me God meriuwerem, hiram ap men-
men me ti au. Haiu metenen menmen iuwe
me God hiram mekepai haiu maminin menmen
enum me Seten mewenin han ke mit ap nises
him me God. (Menmen iuwe me God hiram mar
ke nopen ketike hine, yipo henmik kerek mit

* **10:1** 1Ko 2:3 * **10:2** 1Ko 4:21 * **10:4** Ef 6:13-17

hır netenenim nen newen paaik nen netike mit
nenepan.)

5 Menmen iuwe me God hau metenenim hıram
minın him enum me ti mit hır nisesim, o men-
men hır han kitetim minın mewenin han kır te
hır ap nertei God au. Meriuwe menmen iuwe
me God hau metenenim, hau mari menmen
yapırwe mekre han ke mit hıram mamises him
me Krais.

6* Haiu memerir yi mit miyapır en, yi eiweikin
han eiyises him me God werek werek. Yi eiyises
God werek werek nepei au, hau mamriak men-
men enum me mit hır hınapen nanımtau him me
God hau mamrekyor enum emrerim.

7 Yi mit han kitet yar ik: “Karkeik te Pol hırank
mitik God kehimitanek kewepyapır him mirak
hırank ap kertei katip him iuwe?” Mit han nau
nekri yi mit en, kerek natip Krais kehimitenor hır
natip mit him mirak, hır han ekiet menmen im.
Mar ke hır ne Krais, hau mit in hau ne Krais.

8* Mitičk Iuwe Krais kewisai hau mekrehı
kırak, hau miriak menmen im mamkepi yi eiyis-
esik werek werek, hau ap te mamriwaank au. Te
hi hewenipi niuk me hau hıras me menmen hau
miriakem, hi ap yınk enuk au. Hi han yaaik.

9 Hi hınapen yi han kitet hi hanhan hewisi tiwei
ik henipi yi yineina weinin au emit!

10 Hi hınapen yi han kitet menmen marim me
hi hentar hi hertei mit han en hır natip me
hi nar ik: “Pol kewisai him iuwe mau tiwei
hırank kesiuwaiyek kari han kaiu keriuwerek, te
hırank kerp kekrai ketin ke nımin, hırank kineinai

* **10:6** 2Ko 2:9 * **10:8** 2Ko 12:6, 13:10

ketpai him manp au. Him mirak hiram menmen weiniim."

11*Mit han en natip nar ik hir han ekite him me hi hetpiyem. Menmen haiu mewisiyem mau tiwei ik metpiyem meriuwerek me wi haiu mepu yanimin, hiram him keremem haiu mamnen mamri haiu mamriakem.

12*Haiu minapen han kitet haiu mar ke mit en o haiu mehimitenai haiu mire mit en kerek newenipi niuk mir natip mit han em. Mit narik hir hiras nehimitan menmen hir han kitet hiram yaaim, hir nir menmen hir hiras niutip niutip niriakem te hir han kitet hir yaain. Mit nar ik hir enun netaritari.

13*Te haiu mit ap mamwenipi niuk maiu mar ke hir mit en niriakem au. Haiu mamwenipi niuk maiu me menmen God kehimitenai haiu miriakem. Menmen hirak kehimitenai haiu miriakem, hiram nepei man miuni yi mit.

14 Haiu ap minin menmen God kehimitenai haiu miriakem au. Haiu minin man metpi him yaaim me Krais, te in ek haiu mewenipi niuk mai haiu minin naanmipri.

15*Haiu ap minin menmen God kehimitenai haiu miriakem, te haiu mamwenipi niuk maiu me menmen mit han hir nepei niriakem au. Haiu han kitet menmen mar ik. Haiu han kitet yi yayises him me God wisenum te yi eikepai haiu emriak menmen wisenum kerek God kehimitenai haiu emriakem.

16*Yi yairak menmen mamir im te haiu mamnaiwiri mamno mamtip mit miyapir him

* **10:11** 2Ko 13:2, 10 * **10:12** 2Ko 3:1, 5:12 * **10:13** Ro 12:3

* **10:15** Ro 15:20 * **10:16** Ap 19:21

yaaim me Krais mamit wit ham yanimin mit newi. Te haiu ap mamnaaiwir menmen God kehimitenaiyem haiu mamriakem au. Haiu ap mamwepyapir him me God meit wit hak kerek mitik hak kinin kan nepei kiriakem, te haiu mamri menmen mirak haiu mamwenipi niuk maiu mamriuwerem au.

¹⁷*Him em God Jeremaia kewisim mau tiwei, hiram matip mar im:

“Mit kerek hir hanhan nanwenipi hiras me menmen, hir nanwenipi Mitik Iuwe God kerek ek me menmen im. Hir hiras au emit!”

¹⁸*Him im yaaim, te haiu mertei mit kerek newenipi niuk mir me hiras keriyan, God ap kaktip hir mit iuwe au. Hiram menmen weinim. God hirekes kakwenipi niuk me mit, hir keriyan niuk mir iuwe. Te haiu mit aposel ap te nanwenipi niuk maiu haiu iuwe au.

11

Pol kewepyapir menmen enum mit enun kerek natip hir hiras aposel hir niriakem

¹ Hi hanhan yi eiwisa hi hatip him kemipin kike hewenipi niuk mai. Hi hertei yi yinapen te yi eiwisa.

²*God hirak hanhan kakihimitan mit miyapir hir nirkak, te mar im hi Pol hi han kiteti yi mit miyapir en. Hi nepei hehimteni yi eiyit mitik kiutip yi eitikerek eiyu niutip, niuk me mitik ik hirak Krais. Hi hanhan ariuweti yi eino Krais

* **10:17** 1Ko 1:31 * **10:18** 1Ko 4:4-5 * **11:2** Ef 5:26-27

eyiř ke mite nihan yaaip ap wiwaai wetike mitik wen au.

³*In ek, hi han kitet me manpen nipaah hirak enuk kewisesik kari han ke mite Ip. Hi hinapen him enum me mit natip hir aposel hiram mamri han ki mamriwaank, te yi ap eiyises Krais werek werek han ekitetik kerek.

⁴*Hi hinaain hentar menmen im. Mitik hak kaknen kakitpi him ham me Jisas ham em, him im hiram ap him haiu metpiyem me Jisas au. Mar im yi eiyit himin hak, ap God Himin Yaaik kerek nipaah yi yetiwek kekre han ki au. Yi yemtau him ham yi yisesim, hiram ap him nipaah yi yemtewem yisesim au. Mitik kar ik hirak kaknen kaku nimin ke yi mit, yi han yaaik eiwisk kakriakem keremem.

⁵*Mit in yi han kitet hir aposel yaain kerek netpi me hi ap aposel hir nemitipin. Hir nemitipin nentar hi han kitet hi yaaik hinin mit aposel ni ein kerek netpi hir yaain iuwe. Hir nesiuwau him natip yi mit hi mitik enuk weinik.

⁶*Hi ap atip him mei yaaim, te hi hari han ke mit heriuwerem har ke hir mit aposel han en niriakem au. Hir natip werek werek me menmen im, te hi hertei menmen yapirwe me God werek werek. Hir au. Nipaah haiu men haiu meteikni haiu mertei iuwe menmen me God iuwe meriuwe menmen yapirwe haiu miriakem yi yirem.

⁷*Yi han kitet hi herekyi menmen enum a? Yi han kitet hi mitik enuk weinik hentar hi hatip

* **11:3** Jen 3:4, 13 * **11:4** Ga 1:8-9 * **11:5** 1Ko 15:10; 2Ko 12:11;
Ga 2:6 * **11:6** 1Ko 2:1, 13; Ef 3:4 * **11:7** 1Ko 9:12, 18

mít miyapır him me God, te hi ap hari pewek mi mererim a? Hi naanmire h̄rek̄es. Hi ap hises menmen har ke aposel han n̄riakem nari pewek mi mererim te yi han kitet hi herekyi enum a?

8 *Hi hau hetikewi h̄riak menmen, mit miyapır ne weiwik me God nerer wit wit ne provins Masedonia neweto pewek. Mar im hi hari menmen m̄r weinim.

9 *N̄paa hi hau hetikewi h̄riak menmen, wi kerek menmen mai h̄iram epei au mesi, hi ap hitihī ari han ki me menmen o pewek au. Nai yinan neit provins Masedonia nan neweto menmen yapırwe hi hanhan em. Me menmen yapırwe n̄paa ere in hi ap hitihiyem enipi yi han enuk yeriuwerem au. Maain hi ar̄akem mam̄r ek.

10 *Him yaaim me Krais mau mekre han kaiu, te hi hetpi werek. Ap mitik kei kiutip h̄rak kak-weik̄in han kai hi hewenip̄i niuk me hi h̄rek̄es me menmen me pewek hi hisesim h̄riakem heit provins ki Akaia.

11 Hi henmak te hi hatip har ik a? Yi han kitet hi ap hanhan heriuwi a? Taauye! God kertei han kai hi hanhani.

12 Hi tewen ehises menmen im n̄paa hi h̄riakem te hi ewepyapır mit aposel enun kerek natip h̄ir n̄riak menmen yaaim nar ke haiu mit aposel haiu m̄riakem. Hir newenip̄i niuk m̄r h̄ras nerp ninaan me mit natip h̄ir n̄riak menmen haiu m̄riakem te hi hanhan menmen hi hisesim mamwepyapır h̄ir enun newisesik, h̄ir him m̄r weinim.

* **11:8** Fl 4:15-18 * **11:9** 2Ko 12:13 * **11:10** 1Ko 9:15

13 *Hır ap mít aposel au. Hır mít enun newisesik. Hır newisesik me menmen hır nıriakem hır nısawin han kır hır nari han ke mít miyapır te hır niri hır natıp, “Hır mít yaain aposel ne Krais.”

14 Yi han kekrit eiriuwerem au emít! Hiram menmen weinim. Haiu mertei Seten hírekес kísawin han kírak kari han ke mít hır han kitet hírak ensel yaaik ke God.

15 Haiu mertei Seten kíriak menmen im te haiu ap han kekrit me mít kerek nises menmen mírak. Hır nises Seten hır nısawin han kır nari han ke mít te hır natıp hır mít yaain nıriak menmen yaaim. Hiram menmen weinim. Maain God kakrekyor enum me menmen enum hır nıriakem.

Wí Pol kíriak menmen me God menmen enum yapırwe mewaankek

16 *Hi piye hetpi heteipim. Hi hınaben yi han kitet hi mítik enuk hetaritari. Yi han kitet hi mítik enuk hetaritari yi eiwisa hi hewenipi niuk mai kike me menmen.

17 Hi ap hatıp har ke mítik kises Krais ketpim, te hi tewen hetpi him im e. Hi hatıp har ke mít aposel in hır nenwenipi niuk mır te hi hatıp him manp hewenipi niuk mai.

18 Mít yapırwe aposel en hır newenipi niuk mır me menmen hır nıriakem neit ti ik te hi ehises menmen hır nıriakem hi awenipi niuk mai.

19 Yi mít yi han kitet yi yertei menmen yapırwe te yi han yaaik yemtau him enum mít enun netaritari netpiyem a?

* **11:13** 2Ko 2:17; Fl 3:2 * **11:16** 2Ko 12:6

20 Yi yewis mit aposel en nemipin kerek hir nari han ki yi yises him mir yar ke mit nekre winak enuk nises him me gavman. Yi yewisi neit menmen mi yapirwe nepei au mesi, nari han ki me him mir hir netpi newisesiyek, hir newenipi niuk mir ninin naanmipri, hir newir his neneb ninaan mi.

21 Yi yewisi hir nerekyi menmen enum mar im te hi yink enuk hetpi menmen im. Nipaahaiu man mau metikewi haiu minqain miriak menmen mar hir niriakem me yi mit. Mit hanhan nanwenipi niuk mir me menmen hir niriakem, hi ewenipi niuk mai etikeri. In ek, hi tewen atip har ke mitik enuk ketaritari ap kises God hi hewenipi niuk mai.

22 *Hir mit aposel nemipin natip hir mit Hibru ne weiwik me Isrel a? Hi mitik Hibru ke weiwik me Isrel har ke hir mit en. Hir natip hir nepenyerer ne maam nippu Ebrahim a? Hi nepenyek ke maam nippu Ebrahim har ke hir mit en.

23 *Hir natip hir wok mit ne Krais a? In ek hi pike hatip har ke mitik enuk ketaritari ap kises Krais werek werek. Hi hiriak menmen me Krais hi hinini heriuwerem. Hi hiriak menmen hi hinini, te menmen im hi are etpiyem mamteikni hi hiriak menmen iuwe me Krais te mit han nerekyo enum. Hi nepei hen hekre winak enuk ke gavman hi hinini hen yapirwe hentar hi hatip mit him yaaim me God. Mit neiyep neriuwe waai yapirwe te hi hinini hentar hi hatip mit him yaaim me God. Menep hi hahi yapirwe te yi han kitet mit aposel en nemipin hir ninna a?

* **11:22** Fl 3:5 * **11:23** Ap 16:23; 1Ko 15:10

24 *Hi wen heteikni hi hinini. Mít iuwe ne gavman ne Isrel hır netauhis nar hispinak (5) hır niwaai nıpın neiyep mar 39 nentar hi hatıp mit him me Krais.

25 *Mít iuwe ne gavman ne Rom hır netauhis mar wikkak hır niwaai nıpın neiyep neriuwerek nentar hi hatıp mit him me Krais. Wı ham mit netauhis newir nan neiyep menep hi hahi henterim. Nıpaa hi hau sip mar wikkak, hıram men wan ke nimin mewep haiu menuwe menterer tipar. Nıpaa me wı im hi heniuwe henterer wan he hinkewi ere wanewik ere pīke hinkewi.

26 *Wı yapırwe hi hitet yayiwe hen ein ein, mani miniu menep hıram mamiyep hi hahi, mit enun nekintip menmen hır nısawin newenanaan naniyep nankintip menmen mai. Mít ne weiwık mai me Isrel hır hanhan naniyep hi hahi, mit han ap ne weiwık me Isrel hır hanhan naniyep. Hi heit wit, mit, hanhan naniyep hi hahi. Hi heit yaank weinık menmen eim sk miyak hıram menep mamiyep. Hi heit wan ke nimin menep wan kısısau yipır hi hahi. Mít han nemipın hır natıp hır nai yinan ne Krais menep hır nerewaank menmen hi hıriakem.

27 *Hi hıriak menmen iuwe ere his hit nanamır meiyewo. Wıtaan yapırwe, hi ap hıwaai au, hi hepu hitehi God menmen. Wı ham hi nınpı meiyo hentar hi ap heit menmen mei au, o tipar mei te hi ahım au. Wı yapırwe hi ap heit menmen werek te hi ahım, hi nıme meiyap iuwe hi heperper, hi ap hetenen klos te hi hıwapın

* **11:24** Diu 25:3 * **11:25** Ap 16:22, 14:19 * **11:26** Ap 9:23, 14:5

* **11:27** 1Ko 4:11; 2Ko 6:5

yînk kai heriuwerem werek werek au.

28 *Menmen im keremem meteikni hi hîriak menmen iuwe me God hinin mit aposel nemipin au. Hekrit hekrit hi han kitet mit miyapir ne weiwick miutip me God nerer wit wit hîr nepu werek werek o au.

29 *Nai yinan ne Krais, hîr nîriak menmen enum, te hi herteiyem hi hanhani. Wi ham mitik hak kari han ke mitik hak, te hîrak kîriak menmen enum, hi han enuk heriuwe mitik kerek kari han kîrak.

30 *Hi ewenipi niuk mai me menmen te hi awenipi niuk mai me menmen mamteikin mit hi ap hepu werek werek au, menmen enum yapirwe merewaank.

31 *God kerek hîrak Haai ke Mîtîk Iuwe Jisas Krais, hîrak niuk mîrak iuwe mamu tipmain tipmain enum eik, hîrak kertei hi ap hewisesik au. Hi hîriak menmen mîrak iuwe.

32 *Nipaâ wi hi hepu wit Damaskas, mitik gavman ke mitik iuwe King Aretas, hîrak kinat mit hîr nanino naanmamre ya weipir ke niwa meweikin wit kîr hîr nemeriyau hi anen, te hîr nantauhis nanwisa ekre wînak enuk.

33 Hîr nantauhis nanwisa ekre wînak enuk, te nai han yinan ne Krais hîr newisa hekre wapnake o basket iuwe, hîr nen niwa kewekin wit, hîr nînaaiwîr waai hi hekiuwe ere hiun ti heik kesikekre enuk te hi hetpaan hînaaiwîrek hi hîrir hen.

* **11:28** Ap 20:18-21, 31 * **11:29** 1Ko 9:22 * **11:30** 2Ko 12:5

* **11:31** 2Ko 1:23 * **11:32** Ap 9:23-25

12

Pol kityak kır menmen God keteikniwekem

¹ Hi wen awenipi niuk mai. Hi hertei menmen im ap mekepai God kaktip haiu yaain, te hi wen hetpi menmen hi hityak hırem metike menmen mısawın Mıtık Iuwe Krais kewepayapırem.

² Nıpaa ein 14 tito God ketauhis hi ke Krais, hırap keriya hi hen hetikerek wen wit kırak Heven. Hi hepıtari hi yınk kai ken o hımın kerekek hırap kınaawır yınk kai ken. God kerekek hırap kertei.

³ Hi hetpi heteipim. Hi hepıtari hi yınk kai ken o hımın kerekek ken. God kerekek hırap kertei.

⁴ Hi heit wit ke God, hi hemtau menmen hi ap te hetpiyem heriuwe hım mai. God ap kewisa hi hewepyapırem hatip mit em.

⁵ *Menmen im hi hırem hıram menmen yaaim te hi awenipi niuk mai menterim. Te hi au hınapen. Hi hanhan awenipi niuk mai me menmen meteikin hi ap hepu werek werek au, menmen enum yapırwe merewaank, te hi mıtık enuk weinik, God kerekek hırap Iuwe.

⁶ *Hi hanhan awenipi niuk mai hentar menmen hi hırem hi ap mıtık enuk hetaritari au. Hi hırem. Hi ap hewisesik au. Te hi hınapen hewenipi niuk mai te yi mit ap han ekitet hi mıtık iuwe henterim. Au, hi hanhan yi han ekitet menmen hi hırapakem, menmen hi hetpiyem, te yi yerteiya hi mıtık yaaik o au.

Pol katip me menmen mewaank yınk kırak

* **12:5** 2Ko 11:30

* **12:6** 2Ko 10:8, 11:16

7*Menmen im yapırwe God keteiknewem meit wit kırak, hıram menmen yaaim iuwe. God hırap kınapen hi ewenipi niuk mai menterim, te hırap kewis Seten hırap kesiuwe menmen man mekre yınk kai menipa hi hınap, te hi ap hanhan ewenipi niuk mai.

8 Hi hitehi God wikak te hırap kakıkepa kakpır menmen enum im mekre yınk kai hıram mamnopın.

9*Hi hitıwekhiyem wikak hırap ketpo wikak kar ik: “Au hi ahıpırem hıram emnopın au. Hi ahu atikewit te hıram werek. Mit kerek hırap manpenun neit, menmen mai iuwe mekepi meteikin mit em.” Te in ek, hi ap han enuk heriuwerem au. Hi han yaaik hewenipi niuk mai me menmen yapırwe enum merewaank, te menmen iuwe me Krais mamu mamıkra.

10 Hi hertei menmen im hi hıriakem hıram mamwenipi niuk me Krais, te hi ap han enuk hi ap manpenuk, o mit hırap nerekyo enum o hırap nerewaank, o menmen enum man meiyep te hi hau werek werek au, hıram menmen weinım. Hi ap han enuk hentar hi hertei wi menmen im mammen mamnipa hi ap manpenuk, Krais kakıkepa hi ehıt menmen mırak iuwe hi ahu werek werek.

*Pol hanhan kikaap mit ne Korin nanises him
me God werek werek*

11*Hi nepei hatıp hıre mitik enuk ketaritari hi hewenipi niuk mai. Hi hınapen te yi yenipa hi hıriakem hentar yi ap yewenipi niuk mai yatıp

* **12:7** Jop 2:6 * **12:9** Fl 4:11-13 * **12:11** 2Ko 11:5

mít han hi mítik yaaik aposel au. Hi híre mítik weiník te mít aposel han kerek yi yatıp hír yaain, hír ap ninña me menmen miutip au.

12 *Menmen híram meteikni hi híre mítik yaaik aposel, hi henip han kai tokik me menmen enum man meiyep, hi híriakem nímin ke yi mít miyapır en. Menmen hi híriakem heteikniyem híram mar im. Hi híriak menmen heriyai heriyai meteikni menmen God kíriakem te mít hír nírem hír han kekrit kekrit neriuwerem nír menmen iuwe me God.

13 *Mít miyapır ne weiwík miutip me God nerer wit wit hír nepei neit menmen mekam hi ap hewetiyem a? Menmen im miutip. Hi ap hitihi yi naanemprau me menmen o wínak au. Yi han kitet menmen im híram enum te yi ap han kitet menmen enum im hi nepei herekyiyem hentar hi híriak menmen yapırwe hekepi heriuwerem.

14 *In ek hi hanhan anen ari meiyam wíkak, te hi ap ari menmen me yi mít eikepa eiriuwerem au. Hi hínapen menmen mi au. Hi hanhan yi mít miyapır keriyen eiyises Krais werek werek kerekek. Níkerek hír ap neit menmen naanmíre miye haai neriuwerek au. Miye haai hír neit menmen naanmípre níkerek neriuwerem. Hi híre haai ki me menmen me Krais, yi yíre níkerek nai te hi ap ehít menmen mi au emít!

15 *Hi han yaaik wísenuk hi hewír menmen mai yapırwe, hi híriak menmen iuwe ere hi hahi, te hi akaap yi mít miyapır hímin ki. Hi hanhan iuwe akepi, te maain yi hanhana kike emrerim a?

* **12:12** Ro 15:19 * **12:13** 2Ko 11:9 * **12:14** 2Ko 13:1 * **12:15**
Fl 2:17

16 Mít han ne yi mít hír natıp nar ik: “O, híram hím yaaim. Hírak ap kari menmen maiu haiu merteiyek au. Te Pol hírak mítik enuk kewisesik kari han kaiu kinñai keriuve hím mírak kar ke mítik kari han ke miyak keriuve menmen mau tırpe.”

17 Yi eiyitpo hi híriakem harkeik a? Hi he-wisesiyek hari menmen mi heriuwe mítikit hi heriuwetet tan tiri a? Taauye!

18 *Hi hitehi Taitas hím manp te hírak kaknen kakri. Hi heriuwetek hírak kaknen kaktike kaiu yinak hak ik. Taitas hírak kewisesik kari menmen mi o au a? Au. Hírak ketikewa hawír ap wises menmen mítiram au a? Yi han ekitet menmen im werek werek!

19 Hi han kitet yi yekine tíwei im yi han kitet haiu mewisi tíwei im mamri han ki, te yi han kitet haiu yain a? Auye! Naiu yinan yaain, haiu mít ne Krais, God kírai haiu metpi menmen im. Haiu mewisi hím mekre tíwei im keremem, híram mamkepi yi eiyises hím me God werek werek.

20 *Haiu mewisi tíwei im mentar menmen im. Hi han kitet yapırwe me menmen im. Hi hínapen maain hi anen ari yi mít ap yises menmen mar ke hi hanhan yi yisesim, te yi einapen menmen maain hi ehisesim akepi ariuwerem. Hi han kitet hi anen ari yi yainehan me menmen, yi hemkre menepam me menmen, yi han enuk me menmen, yi yenke yewep pínan nen in nen ein, yi eisiuwe ni yinan hím enum, yi eiyitpepan yayisesan me menmen, yi paan tokik, yi ap yekiyán yau han kiutıp au, yi yises menmen heriyai heriyai.

* **12:18** 2Ko 8:6, 16-18 * **12:20** 2Ko 2:1-4

21 *Hi han kitet maain hi anen ari, God hı̄rak kaknipa hi yı̄nk enuk ahı̄rp nı̄naan mi, hi han tewenin mıt kerek hi apı̄ri eninopın enkeipin mıt miyapı̄r ne weiwık miutıp me God en. Hi apı̄ri entar hı̄r nı̄rı̄ak menmen enum hı̄r ap neweikin sip newet menmen enum mar im. Hı̄r nises menmen enum, hı̄r netike miyapı̄r hı̄r nariyanhis neweninem, hı̄r han kır kekritic kekrit me menmen enum heriyai heriyai. Te hi hı̄napen ahı̄r mıt miyapı̄r nar ik.

13

*Pol katıp mıt miyapı̄r ne Korin hı̄r naanempre
menmen hı̄r nisesim*

1 *In ek hi anen ari meiyam wikkak. Mıt han ne yi mıt hı̄r hanhan nansiwe nır yinan hım enum, yi eiyises menmen hım me God ketpim me menmen im. Mıtikit wikkak o wikkak hı̄rakıt tatwenhi me menmen im mıt hı̄r nanwepyapırem.

2 Hi hanhan hatıp yi mıt miyapı̄r nı̄paa yi yırı̄ak menmen enum yetike yi mıt han en. Nı̄paa hi hepu hetikewi meiyam wikkak, hi hetpi hım manp me menmen. In ek hi wen hepu yanımın hi hetpi heteipim. Maain hi pı̄ke anen ari, hi ap ewis mıtik kei kiutıp hı̄rak kau weinım kerek nı̄paa hı̄rak kırı̄ak menmen enum ap keweikin sip kewetiwem au. Hi arekyi enum entar yi hanhan hi ateikni menmen iuwe me Krais mewa.

3 Maain hi anen, yi eiyırtei werek werek hi hekrehı̄r ke Krais. Hi skelim yi mıt me menmen

* **12:21** 2Ko 13:2 * **13:1** 2Ko 12:14; Mt 18:16; 1Ti 5:19

yi yırıakem. Menmen me Krais hıram ap menmen kike te yi eiyinìnem. Au, hıram menmen iuwe mamriwaank me menmen enum yi yisesim.

4 *Nıpaa Krais hırap keweikin kar ke haiu mıt, te mıt netıwekhis newenkekik kau nu tentarakit hırap kaa. Te in ek God kewetiwek menmen mırap iuwe mıkiak hırap pikeye kekrit kepu. Haiu metike Krais haiu mau niutıp haiu ap mıt iuwe au. Te God kakıkepai kakriuwe menmen mırap iuwe, te maain haiu mamnen, haiu mamwepyapır menmen im iuwe nımin ke yi mıt en me wı haiu skelim yi mıt me menmen.

5 *Yi han ekitet hıras te yi eiyirtei werek werek yi yises hım yaaim me Krais mekre han ki o au. Yi han ekitet hıras. Yi ap yertei Krais Jisas hırap au kekre han ki a? Yi yisesik werek werek hırap kau kekre han ki, o au en, taau!

6 Hi han kitet yi yertei Krais Jisas kau kekre han kaiu. Haiu ap mıt enun mewisesik au.

7 Haiu mitehi God hırap kakıkepi yi ap eirıak menmen enum eiyisesim au emıt! Haiu ap mitıwekhi me menmen im te mıt nanır menmen iuwe me God haiu mamrekyiyem mamriwaank mamriuwerem, te mıt nanırtei God kehimıtenei haiu mıt aposel. Menmen im au, hırap han ekitet haiu mıt enun weinìn, hıram menmen weinım. Haiu hanhan yi eirıak menmen yaaim eiyises keremem.

8 *Yi yertei haiu mıt ap mamrıak menmen mamremir hım yaaim au. Haiu emrıak menmen keremem hıram mamkaap hım yaaim.

* **13:4** Fl 2:7-8 * **13:5** 1Ko 11:28 * **13:8** 1Ko 13:6

9 Yi yises h̄im me Krais werek werek, haiu han yaaiк ap mamteikin m̄it menmen maiu iuwe me God mamiwaank menmen enum m̄it nisesim. Te h̄ir han kitet haiu m̄it enun wein̄in, h̄iram werek. Hekrit hekrit haiu mitehi God kak̄kepi te yi eiyises h̄im m̄irak werek werek.

10 *God keweto menmen m̄irak iuwe hi skelim m̄it miyapır ne weiwick me God neriuwerem, te hi h̄inapen hariwaank yi m̄it miyapır en ariuwerem au emit! Te yi eiyin̄in eiyises h̄im mai werek werek mau t̄wei ik me w̄i hi wen heit yan̄im̄in. Yi eiweikin sip eiwet menmen enum, te maain hi anen ari hi ap ariwaank ariuwe menmen mai iuwe me God au. Hi akepi yi eiyu werek eiriuwerem kerien.

H̄im ham kike mikaru

11 *Naiu yinan, in ek haiu meremir h̄im metpi yi yaain. Yi eiweikin sip eiwet menmen enum eiyises menmen yaaim keremem. Yi eiȳmtau h̄im hi hetpiyem mau t̄wei ik yi eiyisesim. Yi eikepan yi eiyu han kiutip yi eikiyan eiyu eiȳit, te God kerek h̄irak han tewen̄nai kekepai haiu mamu werek werek, h̄irak kaku kaktikewi.

12 *Yi m̄it miyapır ne God en, yi eiketanhis eitike ni yinan eiȳtpor h̄ir yaain.

13 M̄it miyapır ne weiwick miutip me God in h̄ir netpi yi yaain.

14 Hi hanhan Mitik Iuwe Jisas Krais h̄irak kakrekyi menmen yaaim, God h̄irak han tewen̄ni, God H̄im̄in Yaaik h̄irak kaktikewi kaku kak̄kre han ki.

* **13:10** 2Ko 2:3, 10:8 * **13:11** Ro 15:33 * **13:12** Ro 16:16

2 KORIN 13:14

li

2 KORIN 13:14

Mepir keremem

**Him Yaaim Me God
The New Testament in the Au language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Au long Niugini**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Au

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

4e85f348-3df4-5add-b32a-49bcafe3752a